

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben nazonoz nordenca:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vülekra postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 26.

A Vaskapu megnyitása.

A berlini konferencia, mely a santszefanoi orosz-török békekötést halomra döntötte, az osztrák-magyar monarchiának gróf Andrássy Gyula lángeszű közbevetése következtében két terhes föladatot tűzött ki: Bosznia-Hercegovina okkupációját és a Vaskapu szabályozását.

Mindakettőt meddőnek találta az akkori nemzedék: tiltakoztak Bosznia-Hercegovina okkupációja ellen, legmérgesebben a liberális párt korifeusai, — a Vaskapu szabályozását pedig éppenséggel bolond gondolatnak jelentették ki.

A török birodalom mostani küldöttsége legalkalmasabb arra, hogy igazolja azt a politikát, melyet király urunk ő Felségének utasításából Andrássy Gyula gróf a berlini kongresszuson sikerre vezetett.

A Vaskapu megnyitása alkalmából most föl fog hangzani számtalan félhivatalos dicsének, de talán egyik sem fog megemlékezni arról, hogy Baross Gábor a kormánypárt ellenére csak úgy volt képes e világra szóló műnek költségeit a többségtől kieroszakolni, mert utalt a berlini kongresszuson monarchiánk részéről elvállalt mandátumkötelező voltára, mely elől kitérni nem szabadott, nem is lehetett.

Im' most ez óriás mi nagyjában késszer van s hirdeti Magyarország hatalmát és rátermettségét a keleti államok vezetésében. Az a csatorna, melylyel a Vaskapu hajózhatóvá lett, már ma, mikor még nincs is nagyobb szerű dunai flotilánk, szabad folyást biztosít nemcsak annak a víznek, mely Pozsonytól Orsováig fölveszi a magyar folyókat, hanem mindenek fölött a magyar befolyásnak is, melynek látható jeléül király urunk ő Felségének hajója fog elsőnek leuszni az új csatornán a szomszéd fejedelmi vendégekkel fedélzetén.

Ez a tény maga eléggé megvilágítja a Vaskapu szabályozásának kihatását és a megnyitó ünnepek jelentőségét.

A Duna szabadabbá lett; föltartóztatlanul rohan le most az árja a Fekete-tengerbe. Ámde a szabadabbá lett Duna a mienk: az uralkodó zászlója, a király s fejedelmi vendégeinek, valamint a szomszéd dunamelléki államok hivatalos képviselőinek jelenléte sokkal fényesebben hirdeti ezt, mint bármely ékesen hangzó szavak tehetnék. Amint a király hajója föl s alá fog vonulni a megrendszabályozott Dunán, azonképpen vonul ott föl s alá büszkén, hatalmasan, félelmetesen a magyar állam tekintélye.

Ezt önézzettel állapíthatjuk meg, de számba kell vennünk azt is, hogy ez kötelességeket is ró Magyarországra. Ezek-

nek teljesítésétől függ keleti befolyásunk érvényesülése. Nem akarunk mi ott hódítani, ellenkezőleg biztosítani kívánjuk keleti szomszédaink állami függetlenségét és nemzeti szabad fejlődését. Azt az egyet azonban kikötjük, hogy ez ne történhesék Ausztria-Magyarország jogos hatalmi szférájának rovására. Ezért nem keressük ott rejtett utakon befolyásunk érvényesítését, hanem nyíltan, mint a Vaskapu megnyílt csatornájának széles medrében királyunk hajója fejedelmi vendégeivel, méltósággal lobogtatjuk zászlónkat.

Jó barátaink hasznát fogják venni, ellenfeleinknek pedig tisztelniök kell akár fogcsikorgatva is.

Ennek első bizonyosságát láthatja a Kelet király urunk romániai útjában, valamint abban is, hogy Oláhország a hármasszövetségben keresi fenállása biztosítékát.

A többiek ezen példát vehetnek.

Mindnyájan azonban okulhatnak a Vaskapu megnyitásával kapcsolatos eseményekből afelől is, hogy Ausztria-Magyarország elég önmagának arra, hogy keleti politikájának bármily körülmények között teljes érvényt szerezzen.

A Vaskapu most megnyílik, a politikai Vaskapu még csak ezután fog egészen föltárulni.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Másod virágzás.

Irtá: KRITSA RÓZA.

Néhány évvel ezelőtt Csik-Szeredán lakó unokánövérrel töltöttem a nyári hónapokat s a szép meleg napokon igen gyakran lerándultunk — többnyire csak kettesként, mert férje, elfoglaltsága miatt ritkán lehetett kísérem — a Szeredától alig fél órányira fekvő Zsögöd fürdőre, hol kedvünkre átadhattuk magunkat, a kitűnő vastartalmu és szénsavas, hideg, vagy a természetből langy meleg fürdők élvezetének. Fürdés után, vig társaság között lakomáztunk (természetesen jól megfizetve érte . . .) a vendéglős kitűnő ételeiből; finom borokban sem volt hiány s a szeredai cigánybanda, mint állandó zenekarműködött naponta, buzgón játszva a mélabus, vagy talp alá valót, már a mint a társaság kedve hangolta szerzőszámaikat.

Habár a fürdőnek ottan lakó vendége igen kevés volt (lévén Zsögöd — kitűnő vizeit leszámítva — egy igénytelen zugocska), de azért naponta szép számú közönség gyűlt egybe; legnagyobb részt Szeredából, a mely hivatva van lenni Csikmegye fővárosának. A többi fürdőzni vágyók pedig a szomszédos falvak és községek-ből sétakocsikáztak, avagy csak gyalogszerrel sétáltak Zsögödre.

A fürdőnek legbuzgóbb látogatója: Dárday

Lajos volt, csik-szentkirályi előnévvel, valamint hogy Csik-Szent-Király volt lakóhelye is. (A napontai borviz fürdő által lábaiból igyekezett a köszvényt kiűzni.) Ő maga pedig inkább fehér, mint szürke hajú öreg ur volt, meghaladván már az 50 évet; de eltekintve a félszázadot jelentő szám és hajának megváltozott színétől, arca még jól festett s élénk modoru, vig kedélyü, barátságos, nyájas ember volt. A szíve pedig! . . . Azt mondják, hogy végén csattan az ostor. Hagyjuk tehát a csik-szentkirályi Dárday Lajos szívét e történet végére! . . .

Fürdőn, pláne olyan kicsiny helyen, mint Zsögöd is, hamar megy az ismerkedés s így a fentnevezett urral is, néhányzori találkozásunk után, már egészen barátságossá vált ismeretségünk. Szellemileg bemutató nekünk családját s igaz részvét látszott arcán, midőn tudóvésztes nejét említé, a ki már az utólját járja és büszkeséggel, elragadtatva szólott egyetlen, délczeg 24 éves szép fiáról: Béláról, a ki törvénytészi jegyző Kolozsvárt.

Megvallom: szívesen időztem a Dárday Lajos társaságában, mert gyöngéd modora s finom társalgása folytán, kellemesen telt körében az idő.

Nemsokára teljesen ismerni véltem természetét s azon felfedezésre jöttem, hogy az öreg urnak egy igen nagy gyöngéje van; t. i. a prédikátuma . . .

Kedvenczévé vált az, a ki e témára terelte a társalgást. Ilyenkor rendszeren: »kedves nagysád, lelkem kisasszony, édes öcsémuram«-

nak titulázta az illetőket és folyt ajkairól litániaszerűleg a szóáradat: meghurczolva a rég elporladt ősök neveit, hátrálva velők, egyenes ágon, egész Apafi Mihály fejedelemlig. És büszkén hivatkozott arra, hogy ősei közül egy sem követett el meszaliánszot, sőt többen közülök báró és grófhölgyeket vettek nőül. Az ő nejének az anyja volt báró leány stb. stb.

Már annyira hozzá szoktam az öreg ur látásához, hogy a fürdőző társaságnak mintegy kiegészítő részéül tekintettem őt. Ezért feltűnőnek találtam azt, hogy egy idő óta, daczára a fürdésre ingerlő meleg napoknak, beszüntette látogatásait. Arra a gondolatra jöttem, hogy valószínűleg orvosa tanácsára, a világhírűvé vált Borszék fürdőre ment, hogy ottan akár a folyóvízéhez hasonló hőmérsékű »Vénus«, akár a csipős »Lázár«, avagy pedig a jéghidegségű »Lobogó« borvizek valamelyikét vegye használatba köszvényes lábai gyógyításául.

Feltevésem azonban — a mint később rájöttem — téves volt, mert az öreg ur azon idő alatt otthon Szent-Királyon guggolt.

A fürdő évad vége felé találkoztunk újra; de alig lehetett ráismerni olyan rosszul nézett ki. Arca, a mely beteges sápadt színűvé vált, lesóványodva, szemei beesve; szóval: egy szenvedő ember állt előttünk.

Részvétteljes kérdőzködésemmre aztán kiönté szíve keservét.

— Sem éjjelem, sem nappalom — mondá s hangja remegett az izgatottságtól. — Az a haszontalan Béla, a kinek jövőjéhez a legszebb

Ő Felsége a hadgyakorlatokról.

Ő császári és apostoli királyi Felsége a következő legfelsőbb hadparancsot méltóztattott legkegyelmesebben kibocsátani:

H a d p a r a n c s.

Hadseregem és mindkét honvédségem épen most befejezett fegyvergyakorlatai, jól megfontolt tervezésük következtében, tartalmilag igen gazdagok voltak és a különleges szükségleteknek is megfeleltek.

A legelőnkebb érdeklődéssel vettem részt három lovas hadosztálynak, s a 10. és 11. hadtesteknek hadgyakorlatainál Galicziában, valamint a vár-hadgyakorlatoknál Przemysl mellett, továbbá a 3. és 13. hadtesteknek hadgyakorlatainál Magyarországon, melyeket az én parancsaim szerint a vezérkar főnöke, az ő közvegeivel, tökéletes módon vezetett.

A csapatok kiváló kitartása, a három főfegyvernemnek magas kötelekben tanúsított igen kielégítő harcászati műveletei, valamint a műszaki fegyvernemnek derék volta fölötti dicső elismerésem, melyet az illető parancsnokló tábornokoknak, már a hadgyakorlatok terén, általános kihirdetés végett, kifejeztem, örömmel terjesztem ki az egész hadseregemre és mindkét honvédségre.

Bizonyos vagyok abban, hogy haderőm részei hivatásbeli hűségben és odaadásban versenyeznek egymással, hogy így az összes véderő mindenkor földadata magaslatán maradjon.

Kelt Zala-Ujvárott, 1896. évi szeptember hó 23-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Dr. Schlauch Lőrincz

kardinális s püspök Debreczenben.

A debreczeni róm. kath. iskolaszék és egyházközség tagjai napok óta lázas szorgalommal fáradoztak azon, hogy Schlauch Lőrincz bíboros főpap debreczeni fogadtatása minél fényesebb legyen.

Schlauch Lőrincz kardinális, nagyváradi püspök, a magyar róm. kath. egyháznak egyik vezérlő csillaga, a ki egyháza és hazája javáért teljesített működésével az egész magyar nemzet és az egyetemes anyaszentegyház őszinte tiszteletét bírja.

Azzal a fényes ünnepeltetéssel, a melylyel Debreczenben fogadni fogják, az Alföld e nagy városa önmagát tiszteli meg.

A fogadtatás részleteiről tudósítunk az alábbiakban számol be:

Fogadtatás Püspök-Ladányban.

A róm. kath. iskolaszék és egyházközség tagjai csütörtök délután dr. Wolafka Nándor vál. püspök plébános elnöklete alatt ismét ülést tartottak s ezen véglegesen megállapították a Schlauch Lőrincz bíboros fényes fogadtatásának részleteit.

A megállapodáshoz hiven Püspök-Ladányig öt tagú küldöttség megy a bíboros elé, a mely küldöttségnek: dr. Irinyi István, Váczy János, Szent-Királyi Tivadar, Wolafka Antal és Tárkányi Péter a tagjai.

A bíborost ott dr. Irinyi István üdvözl. Üdvözölni fogja Nábráczky István a nádudvari járás főszolgabírája is, a megye nevében.

A bíboros kísérete.

A bíboros főpap szalon kocsiban, szombaton délután 3 óra 45 perczkor érkezik meg Debreczenbe. Kíséretében lesznek Radnai Farkas és Palotay László kanonok, Fetszer Antal püspöki titkár, Mayer Antal püspöki könyvtárnok.

A bíboros kíséretében lesz még a kath. egyházközség tagjaiból alakult ama küldöttség, a mely Püspök-Ladányig elibe utazott és üdvözölte.

Fogadtatás a vasutnál.

Az államvasutak debreczeni pályaházát a bíboros érkezésére pazar díszbe vonják. Valóságos zászló erdőként fog a szemlélő előtt feltűnni a pályaudvar képe. Azonkívül fel lesz szőnyegezve az út, melyen a bíboros a vonattól a várótermenát a város ötös fogatához vonul.

Mindenütt pálmák és egyéb délszaki növények fogják emelni az egész kép kellemes összbenyomását.

A pályaház díszítését egy három tagú bizottság eszközölte, mely Bozán Elemér, Unger Gusztáv és Wolafka Antal tagokból áll. A vasutnál a rendfenntartását négy bizottsági tag eszközölte, u. m. dr. Szalay Béla, Csáth Zsigmond, Kernhoffer József és Tóth Béla, a kiknek nehéz munkájukban száz fekete ruhás fiatal ember fog segídeni.

Mikor a bíborost hozó vonat beérkezik, a fogadó küldöttség a vonatig előre megy s itt várja be a főpapot kíséretével.

Először Simonffy Imre kir. tan., polgármester üdvözl. a város nevében. Utána pedig Unger Gusztáv főgondnok az egyház nevében. A vasutnál egyéb ünnepélyesség nem lesz. Az üdvözölő beszédek végeztével a bíboros a várótermeken át a közönség sorfalai között Debreczen város híres ötös fogatához vonul.

A bevonulás.

Schlauch Lőrincz dr. bíboros a vasutól a Kis-Várad, a Nagy-Várad utczákon, a főtéren, a Kossuth s a Batthányi-utczákon keresztül vonul a róm. kath. templomba. A bíboros kocsija mellett az egész uton a tüzoltó-testület kor-dont von.

A Kossuth-utca szegletéig egyesületek lobogók alatt állanak fel, a Kossuth-utca szegletétől pedig egész a római katolikus templomig a róm. kath. fiu- és leányiskolák növendékei állanak fel.

A vasutól a menet két lovas hajdu nyitja meg. Utána kocsin egy rendőr alkapitány halad.

Ezután az első kocsiban Váczy János, az egyház főgondnoka és Unger Gusztáv, kir. táblai bíró, iskolaszéki főgondnok;

a második kocsiban, a város ötös fogatában Schlauch Lőrincz dr. bíboros foglalnak helyet; és

az ötös fogatot a bíboros kocsija, melyet ez alkalomra Debreczenbe hoznak, Radnai Farkas kanonok és dr. Irinyi Istvánnal fogja követni;

a negyedik kocsiban, Wolafka püspök kocsijában Palotay László kanonok és Szent-Királyi Tivadar;

az ötödik kocsiban, Vértessy István főjegyző és Bozók Sámuel főkapitány;

a hatodik kocsiban Ábrahám László főügyész és Körner Adolf tanácsnok;

a hetedik kocsiban Hajdu Gyula és Vecsey Imre tanácsnokok;

a nyolcadik kocsiban Fetszer Antal püspöki titkár és Mayer Antal foglalnak helyet.

Ezt követik a kath. iskolaszék, a kath. egyházközség, a rendező bizottság s nagy közönség kocsis sorai.

A diadalkapu.

A róm. kath. templom előtt hatalmas és dusan díszített diadalkaput állítanak, amelynek felső részén ez a felirat fog állani:

„Aldott, ki az Ur nevében jön!”

A diadalkaput Rösler Richárd építész mérnök készíteti.

A templom elején a Szent László és Szent István király élet nagyságu arczképe, a pápa és a bíboros czimerét helyezik el. A templomot és a diadalkaput nemzeti, a város színeit viselő, ugyszintén pápai és a bíboros színeit viselő lobogók fogják díszíteni.

A templomban.

A bíborost megérkezésekor első útja a Szent Anna-utcai róm. kath. templomba vezet, amelyet ez alkalomra pompásan feldisz-

reményeket füztem, teljesen felzavará nyugodt kedélyemet... Képzelve kérem milyen örült eszméim támadt: nőül akar venni egy tanítónőt!... Levelére rögtön válaszoltam, értésére adva, hogy az én családom nemes tagjai közé nem engedem, hogy amolyan parvenü személyt fészkeljen be. És apai átok s vagyonombóli kitagadással fenyegetem, ha szét nem szakítja viszonyát azzal a jött-ment tanítónővel.

Mintha kieserítették volna az én nyugodt vérmérsékű, finom modoru emberemet, úgy pattogott, tüzeskedett heves taglejtések között nem válogatva a czimeket, a melyekkel a fiatal szerelmes párt illette és mind jobban, jobban dühbe jött: arca kivörösödött, halántékán az erek kidagadtak s mintha torkát fojtogatta volna valami: úgy kapkodott levegő után.

Nem tudtam volna felelni rá, hogy miért, de szívemben az ismeretlen fiatal ember iránt meleg részvét fakadt. Elgondoltam, hogy milyen kínos perczeket él át most a szegény ifju, merő töprengés között, hogy melyiket áldozza föl: a leányt-e? a ki iránt olthatatlan láng él szívében, vagy atyját? a kihez a vér köteleke a gyermeki érzés fűzi.

Minden igyekezettel azon voltam, hogy meglágyítsam az öreg ur szívét, a szerető pár iránt. Egyszerre olyan ékesszólóvá váltam, hogy unokanővérem bámulva tekintett reám; de hasztalan volt minden érvelésem, mert a nemességére oly büszke férfi, hajthatatlan maradt.

— Igaz, mély vonzalom, forró szerelem —

ismétlé fitymáló hangon némely szavaimat. — Ah, azok csak a költők képzeletében léteznek!... Tudja kérem, hogy a midőn atyám elérkezettnek látta nősülésemet, még nem ismertem a leányt, a kit számomra kiszemelt és mégis: házaseletemet a legboldogabbnak mondhatom! Vajha ne kellene elveszitenem azt a drága jó nőt!... Majd találom én is a fiam részére egy hozzá illő leányt, a ki miatt nem kell szégyelnünk magunkat.

Ez volt utolsó találkozásom a nemes Csikszentkirályi Dárday Lajos urral, mert másnap a posta Gyergyó-Szent-Miklósról, édes anyámnak haza szólító levelét hozta s én bucsut véve beteges unokanővéremtől, otthagytam csikszeredát.

*

1894. május havában Lippán működő segédtelekkönyvvezető fivérem, telekkönyvvezetővé lett előléptetve a csikszeredai törvényszékhez. E feletti örömem határtalan vala, mert azon kilátás nyílt meg számomra, hogy a rég nem látott szeretett jó testvérről, lakhelyeink közelsége folytán, gyakori találkozásom lehet.

Fivérem, a mióta csikszeredai lakos lett, többször tett látogatást házuknál, párszor, két nagyobb gyermekét is magával hozva s minden alkalommal majdnem könyörögve kért, hogy visszautaztában menjek el vele, bár néhány heti időtartamra, hogy neje is — aki meleg vonzalommal viseltetik irántam s vendégsze-

retete a legmagyarabb — élvezhesse társaságomat.

Vége annyi könyörgésnek nem állhatva ellen, ez év szeptember hó közepe felé fivéremhez utaztam. Látogatásomat ez idő pontra azon óhajom következtében tettem, hogy részt vehessek a lélekemelő szép ünnepeken, a mely a Szűz Mária névünnepe Csik-Somlyón, a nevezetes bucsujáró helyen, minden évben megtartatni szokott s a hová egy negyedóra alatt lehet elsétálni Szeredából.

Szeptember 13-án a legkellemesebb őszi napok egyike virradt reánk s 10 óra felé három: fivérem, leánykája a 12 éves Miletta s én, utnak indultunk Somlyó felé. Sógornóm pólyás kis babája miatt otthon maradt.

Megérkezve Somlyóra, a templom ajtónál elváltunk fivéremtől. Ő a férfiakhoz a karzatra ment föl.

A mint mise végeztével, nagy küzdelmek között — mert a roppant néptömeg minduntalan megállásra kényszerített — Melittával a templom ajtón kiléptem, jónak láttam néhány lépésnyire onnan megállani, hogy fivéremet a karzatról lejövő férfiak között azonnal megláthassam. E közben észre vevém, hogy kevés távolságra tőlünk, egy magas, kifogástalan természetű, bájos arczu szép hölgy szintén várakozni látszott valakire.

— Ismered-e Melitta, ki az a gyönyörű nő? — kérdém halkán hugocskámat.

— Oh igen; Vámosi ügyvéd kis leányai

tenek. A főoltár körül déli növények fognak diszelegni s maga az egész oltár ünnepi fényt, pazar pompát ölt.

Az oltár fölött lesz elhelyezve a biboros czimere, a melyet dr. Szalay Béla festett. A czimer alatt ez a felírás lesz olvasható: Ecce sacerdos magnus!

Két oldalt a templomban a főoltárhoz vezető uton állítják föl a róm. kath. leány-iskola növendékeit, valamint a Svetits-intézet növendékeit, kik közül az előbbiek magyar öltözetben, az utóbbiak fehér ruhában vonulnak ki. Az előttük elvonuló biboros főpap utjára virágot fognak hinteni.

A megérkezés pillanatában felhangzik a kóruson a városi dalegylet éneke, az »Ecce sacerdos magnus.«

A templomban eleinte tervezett Veni sancte elmarad. A biboros a főoltárnál rövid imát fog mondani, mely után megáldja a jelenlevő híveket.

Ennek végeztével a főpap Wolafka püspök magánlakására vonul kíséretével, a küldöttségek fogadására.

A küldöttségek fogadása.

Rövid pihenés után a biboros főpap a küldöttségeket fogja fogadni. A küldöttségek tisztelgési sorrendje még nincs megállapítva. E helyen közöljük azon küldöttségeket, a melyek eddig bejelentették magukat:

- A róm. kath. papok küldöttsége.
- A kegyesrendiek küldöttsége.
- A ref. lelkészek.
- A főiskola igazgatósága.
- Az izr. hitközség.
- A katonaság.
- A kir. ítélő tábla.
- A kir. törvényszék.
- A kir. ügyészség.
- A vasuti üzletvezetőség.
- A posta- és táviró hivatal.
- A főreáliskola.
- A kereskedelmi akadémia és kereskedői testület.
- Az iparos-kör.
- A tankerületi főigazgató.
- A kir. tanfelügyelő.
- A róm. kath. hitközség és iskolaszék.
- A róm. kath. tanítók.

Szerenád a biborosnak.

A küldöttségek fogadtatása után a biboros rövid időre visszavonul szobájába, majd nyolcz órakor részt vesz a közös vacsorán, melyen csak környezete és kísérete jelenik meg.

A debreczeni városi dalegylet, mely csak nemrégiben a magyarországi papság feje előtt

mellett volt mint nevelő, de már többé nem az.

E perczen ismerős hangok ütök meg füleimet s arra felé tekintve az én zsongódi ismerősöm: Dárday Lajost pillantám meg, a ki legnagyobb csodálkozásomra karját nyújtá a szép hölgynek, kezéből gyöngéden átvéve az elegáns kis imakönyvet.

— Izidor — állítám meg a minket észre nem vevő s előttünk elhaladni akaró fivéremet — nézd csak, ki az a bájos szép hölgy a Dárday Lajos karján? Valami rokon, vagy talán a menyje?

— Annál sokkal közelebb áll hozzá — felelt nevetve Izidor.

— Hogyan?

— Az öreg ur valami peres ügye miatt, Vámosi ügyvédet kereste fel, ahol alkalma volt megismerkedni a nevelőnővel s belebolondulva a szép leányba, fél évi özvegysége után hiteselegessévé tette.

— A vén bolond! — tört ki ajkamon önkénytelenül a gyöngédelen czimezés.

— Az még hagyján volna, hogy újra nőstül — mondá Izidor — de az a nevetséges, hogy a nemességére oly büszke férfi egy iparos árváját vette el, a kit jólelkű rokonok gyermekkertész nővé képeztették ki. Különben a mint mondják: boldogsága teljes a szép hölgy mellett s így nincs oka felsóhajtani: »Minek is van szív s a szívben szerelem!«

énekelt, — kilencz órakor a biboros püspöknek szerenádát ad.

Ezután a biboros nyugalomra tér. Itt tartózkodásának ideje alatt a plébánia épület előtt a 39. gyalogezred kirendelt diszörsége fog állani éjjel-nappal.

A bérmálás.

Vasárnap reggel 8 órakor ünnepélyes szent mise előzi meg a bérmálást. A misén dr. Schlauch Lőrincz biboros fényes segédlet mellett pontifikál.

A mise alatt az egyházi énekkar zenekíséret mellett énekel, az »Ave Máriát« pedig B. Ruzsinszky Ilona fogja előadni.

Mise után a biboros beszédet tart a bérmálándókhöz s azután a leányokat bérmálja. A fiukra csak hétfőn délelőtt ugyanilyen sorrendben tartott egyházi ünnepség után kerül a sor.

A bérmálás után szükkörű diszebed lesz a dr. Wolafka vál. püspök-plébános lakásán. Vasárnap délután a biboros látogatásokat tesz.

Lámpionos menet.

A róm. kath. polgárság vasárnap este fényes lámpionos menetet rendez előkelő főpapjának tisztelőre. A lámpionos menetben, a mely a tűzoltó laktanyáról indul ki, ezerkét száz eddig jelentkezett lámpiontartó polgár vesz részt.

A lámpionos menet tisztelgése alkalmával a munkás dalegylet énekel.

Hétfőn.

Hétfőn reggel 8 órakor kezdődik a bérmálás szent misével, amelyen szintén a biboros pontifikál. A szent mise után beszédet tart s azután a fiukat bérmálja.

Hétfőn délután a biboros a róm. kath. iskolákat látogatja meg s csak másnap, kedden reggel utazik el. Hétfőn délnél dr. Wolafka vál. püspök lakásán diszebed lesz.

Kardinális és püspök ur ó Eminenciájának rendelkezései.

A nagyváradi lat. szert. egyházmegyei papság körében jövő hó 1-től számítandólag biboros-püspökünk a következő személyzeti változtatásokat eszközölte: *Votisky Antal Elemér* ujmisési székesegyházi karkáplán lett, *Léky Kornél* székesegyházi karkáplán segédlelkészül Nagyvárad-Olasziba, innen hasonló minőségben *Körössy Endre* Uj-Kigyóásra, innen *Kopis József* Békésre, innen *Gáll István* Zilahra, innen *Gáspár István* Endrődre, innen *Besser Hugó* Solyomkeőre, innen *Mándoky Sándor* Szilágy-Somlyóra, innen *Makkay József* Bikácsra, továbbá *Brösztel Lajos* Nagyvárad-Olasziból Gyulára, innen *Széles Elek* Endrődre, innen *Hamernyik Sándor* Debreczenbe, innen *Pálffy Béla* Nagyvárad-Ujvárosra, innen *Pák Emánuel* Nagyvárad-Olasziba áthelyeztettek.

A valutakérdés praktikus megoldása.

(Folytatás és vége.)

Állítják, hogy Anglia csakis aranyvalutájának köszönheti gazdagságát s a világkereskedelmet közvetítő hatalmas állását. De ez nem felel meg a valóságnak. 1872-ig Angliának csak névleg volt aranyvalutája, tényleg azonban Franciaország élvezte a bimetalizmus minden előnyét. Valutája csak annyiban különbözött a kettősvalutától, hogy, ha ezüstjét, az 1:15 $\frac{1}{2}$ -es reláció alapján, aranyra akarta becserelni: az ezüstöt, saját pénzverője helyett, Franciaországába küldte. Ezt bármikor megtehetette ebben az országban 1872-ig s így mindaddig az aranyvalutája sem kedvező, sem kedvezőtlen hatást nem gyakorolhatott a gazdasági életére. Anglia hatalmi állása és gazdasága azonban nem 25 év előtt keletkezett, hanem századokra terjed vissza s csakis speciális helyzetének, népe miveltségének és kereskedői szellemének tudható be. Ez utóbbi erények által vált a világ leghatalmasabb államává, mint az ó-kor-

ban a fönicziaiak. Ehhez pedig a valutának akkor még semmi köze volt, mert az csak egy negyedszázad óta — mióta a két fém között a viszony annyira megváltozott — gyakorol befolyást az egyes országok gazdasági életére, oly faktorrá nőve ki magát, melylyel számolni kell.

Tehát nem maga a valuta, hanem a két fém közötti reláció a fődolog. Mert — a megváltozott értékviszonynál fogva — Angliában a mostani aranyvaluta már nem azonos a régebivel, mi legjobban kitűnik az ellene ott is megindult agitációból, melynek vezérei jelenleg az angol kormány tagjai közt foglalnak helyett. Ha a Szigetország tényleg az aranyvalutának köszönhetné hatalmát; vajjon megtűrnék-e az angolok a hazaárulókat kormányukban?

Azt is felhozzák még a bimetalizmus ellen, hogy az európai bankok aranykészlete sohasem volt olyan nagy, mint jelenleg; mire való volna tehát még jobban szaporítani az ércpénzt, mikor már a meglévővel sem tudnak mit kezdeni? Ez csak erősen csökkentené annak értékét, az árak hirtelen felszökkennek, aminek aztán krízis lenne a vége.

Az arany felhalmozódását a bankoknál, először is, muló természetű körülmények okozták s így nem lehet az állandó jellegűnek tekinteni s argumentum gyanánt felhasználni oly rendszer ellen, melynek uralma — ha beválik — évszázadokra terjedhet ki. Muló a gazdasági pangás, a délafrikai aranybányák mesés gazdagsága, sőt talán még — az Egyesült Államok esztelen valutapolitikája is. (Az utóbbi időben, ugyanis, Amerika összes aranya Európába özlött s az ottani kormány csakis véget nem érő kölcsönök segítségével képes kincstárában a hiányt pótolni, mely azonban újra csak a kontinens felé veszi útját, Ha a küszöbön levő elnökválasztás az aranypart kerekednék a most uralkodó szintelen párt felé: akkor az amerikai arany csakhamar visszazivárogná s az európai bankok aranykészlete rohamosan csökkenne; de ha az ezüst párt diadalmaskodnék: akkor az, Európára nézve, egyértelmű volna a gazdasági katasztrófával.

Másodszor, teljesen téves az a felfogás, hogy a nemzetközi bimetalizmus, az árak emelkedését az ércpénz szaporítása által véli elérhetőnek. Ez utóbbi csupán egy vele járó, tőle el nem választható dolog, melynek sokan nagyobb jelentőséget tulajdonítanak, mint amennyit megérdemel. Ha tényleg a pénz szaporítása (s ennek folytán devalválása) volna a cél, akkor a kettősvalutára, ezidőszert, csakugyan nem volna szükségünk, mert az árak emelkedhetnének a ma uralkodó pénzbőség felé. De ez az áremelkedés — tisztelt ellenfeleink előtt nyilván érthetetlen okokból s rejtélyes módon — ennek dacára sem következett be. Pedig ha még a jelenlegi pénzbőség sem volna elég: a forgalmi eszközöket szaporítani is lehetne a kontinensen, törvényes fedezetű papírpénznek újabb kibocsátása által. Fedezetben ugyancsak nem mutatkoznék hiány.

Már csak ebből is kitűnik, hogy az orvoslás módja nem e pénzszaporításban rejlik. A mostani alacsony árakat sem a pénzszűke okozta, (hisz ez esetben mindenütt egyformán estek volna az árak) hanem igenis okozta a nemes fém értékének egymástól való eltávolodása s az ebből eredő valuta-differenzia. Ezt kell megszüntetni, ha gyökeresen akarunk segíteni a bajon.

Ha az ezüst mai szerepkörét tekintjük: az a feltűnő jelenség ötlük szemünkbe, hogy dacára az ellene folytatott hajszának, még sem hever seholy, nagyobb mennyiségben, tétlenül felhalmozva, sőt hogy az újabb termékek is azonnal elhelyezést nyernek a világforgalomban.

Az ezüst értéke tehát nem azért csökkent, mintha felesleges tömegben léteznék s ez nyomná az árát, hanem egyszerűen azért, mivel megfosztották régebbi előjogától, vagyis attól, hogy szabadon lehessen veretni.

Már ebből az okból is kizártnak tekinthető, hogy kettős valuta mellett, az ércpénz aggodalmaktól módon felszaporodhassék.

De különben is, vagy több a világ nemes fém-készlete, mint amennyire a forgalomnak szüksége van, vagy nem. Ha — amint állítják — az ezüst tulságos felszaporodása folytán, több:

akkor annál inkább érdekünkben fekszik a bimetalizmus, mert a fehér fém elértéktelenedése csak még inkább növeli a szakadást a két fém értéke között, ami viszont, gazdasági érdekeinkre nézve rejti magában a fokozottabb veszedelmet. Végre is egymásra vagyunk utalva s botorság magunk közé efféle mesterséges válaszfalat emelni. Ha pedig nem több: akkor egyáltalában nincs rá semmi ok, hogy a pénz elértéktelenedésétől tartjunk.

Szóval, bármiképp forgassuk is a dolgot: semmi értelme sincs annak, hogy az ezüst-pénznek magánemberek részére való veretését korlátozzuk.

A volt pénzügyminiszter ur abban a hiedelemben él, hogy azzal leróta tartozását a fehér fém iránt, hogy ezüst forintokat és koronákat veretett, holott ez mitsem ér mindaddig, amíg azok, szabad verés útján, nem kerülnek forgalomba. Szabad verés azonban törvényes reláció nélkül nem képzelhető. Bármely intézkedés mely az ezüstnek szerepet jelöl ki a forgalomban: hiába valónak fog bizonyulni, ha egyúttal nem állítja helyre s nem állandósítja a régi értékviszonyt az arany és ezüst között. Minden más reláció, kisebb-nagyobb mértékben, csak permanenssé tenné a válságot.

Nem izetlen komédia-e az, hogy Európának több milliárdra rugó ezüstpénzkészletére nézve, a saját területén minden állam, nemzetközi megegyezés nélkül is elismeri, sőt dekretálja az 1: 15 $\frac{1}{2}$ -es értékviszonyt (a kontinensen forgalomban levő ezüstpénzek, ugyszólván kivétel nélkül ezen reláció alapján verettek), határain túl azonban mit sem törődik az árával. Nem furcsa-e az a helyzet, hogy létezik ezüst, melynek értéke úgy viszonylik az arany értékéhez, mint 1: 15 $\frac{1}{2}$ -hez, de egyúttal van olyan ezüst is, melynél ez a viszony az 1: 31-es relációnak felel meg? Nevetni lehetne rajta, ha következményei nem volnának oly siralmasak.

Hogy a nemzetközi bimetalizmus létrejötté megváltoztatná ezt az állapotot s kedvezően befolyásolná a mai viszonyokat: az bizonyos; de, hogy ez az operáció oly veszedelmes lenne: abban erősen kételkedünk.

Már az előzetes intézkedések is, (mint p. o. India pénzverőinek újból megnyitása az ezüst számára, a kormányok elvi megegyezése, a teljhatalmu képviselők konferenciái stb.) fokozatosan feljebb rugtatnák az ezüst árát, úgy, hogy a szerződés publikálása — melyben célszerű volna az ezüstbányák államosítását s a bankjegyeknek, részben ezüsttel való fedezését is kikötni — már a megváltozott s az új relációknak megfelelő viszonyok között történhetnék meg.

Hogy az ezüst áremelkedése krízist okozna: az kizártnak tekinthető. Hatása inkább csak a gazdasági viszonyok gyors megjavulásában s a vagyonosodásban nyerne kifejezést. Ez pedig éppen nem alkalmas arra, hogy válságot idézzen elő. Hiszen még az ezüst devalválódása is — amely pedig nem volt előre látható s mely a termelő osztályokat folytonos anyagi veszteséggel sújtotta — csak lassu és fokozatos gazdasági depressziót idézett elő, nem pedig hirtelen krízist.

Igaz, hogy kezdetben a spekulációnak bő alkalmá nyíltnék a zavarosban való halászásra, de ez senkit vissza nem riaszthat a reformtól. Mert mi volna ez az átmeneti kalamitás a gazdasági élet fölpezsdülésével s tartós virágzásával szemben.

Persze, még csak öt évvel ezelőtt is sokkal könnyebben lehetett volna a nemzetközi egyezséget létrehozni, mint ma; de akkor még nem égettek a sebek annyira s egyre bizva a viszonyok javulásában: jónak látták kifigurázni a reformtörekvéseket. Intő példa ez, hogy tovább már ne késlekedjünk.

Európa parlamentjei, úgyszintén Amerika is, elvben már mellette vannak, de a felelős kormányok még mindig haboznak, hogy az elhatározó lépést megtegyék. Egyik a másikat tuszkolja előre.

S ezen nincs is mit csodálkoznunk, mert bármily nagy mérveket öltön is, még ezentúl a válság a mostani valuta-viszonyok következtében: azért (bár nem jogosan) az előző kormányra hajlandók háritani az ódiomot. Magá-

nak a reformnak a következményeiért azonban már egyedül reájuk hárulna a felelősség.

Egyrészt ez a bátortalanság, másrészt pedig a pénzvilág hatalmasainak indokolatlan oppozíciója hátráltatták eddig is a nemzetközi bimetalista-szövetség létrejöttét. De a folyton növekedő válság egyre hangosabban követeli a gyors cselekvést s mi bizunk abban, hogy, a meddő akademikus vitatkozások mellőzésével, az érdekelt államok kormányai végre-valahára akezióba lépnek.

Almás Balogh Elemér.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Szept. 26. A tüzerlaktanya építésére felügyelő bizottság ülése d. u. 3 órákor a Városházán.
 > 26. A B-rettyó társulat őszi közgyűlése d. e. 9 órákor.
 > 27. Nagyvárad i. iparos ifjak önk.-körének szüreti mulatsága a Sasban.
 Szept. 27. Nagyvárad i. szőlőbirtokosság őszi közgyűlése délelőtt 8 órákor a városház tanács-termében.
 > 27. A városi árvaház megnyitási ünnepe.
 > 28. Megyei közigazgatási bizottság rendkívüli ülése d. e. 10 órákor.
 Október 3., 4., Lóverseny a nagyvárad i. gyepen.
 > 4. A nagyvárad i. kath. kör millenniumi ünnepélye.
 > 7. A Csányi György elleni sajtótárgyalás.
 > 14. A Vledényi-Schankebank J. elleni sajtótárgyalás.
 > 18. A főreáliskola palotájának fölavatása.

* **Felkérjük mindazon t. olvasóinkat, kiknek előfizetése e hó végével lejár, hogy azt mielőbb megújítani sziveskedjenek. Ennek megkönnyítése céljából lapunk mai számához utalványokat mellékelünk.**

* **A király Romániában.** A bukaresti mérvadó körökben nagy súlyt tulajdonítanak annak, hogy ő Felségét, Romániába való utazása alkalmával az osztrák-magyar vezérkar főnöke, Beck báró tábornagy is kísérni fogja.

* **Az udvar Budapesten.** A királyi udvar október hó elején Budapestre jő s hosszabb ideig itt is marad. A királyné az egész hónapot itt tölti. A király a romániai látogatás után minden valószínűség szerint előbb Bécsbe utazik s csak néhány mulva jő Budapestre.

* **Szent Gellért ereklyéi itthon.** Temesvárról telegrafálják: Szent Gellért vértanu, a csanádi egyházmegye első püspökének ünnepe, ma Folly Emil pápai prelátnak a székesegyházban ünnepi misét mondott. De s ewff y püspök elhatározta, hogy Szent Gellért ama ereklyéit, melyeket Velence mellett Murano szigetén őriznek, áldozatok árán megszerzi és a püspökség székhelyén, Temesvárott esetleg külön mauzoleumban, méltóan elhelyezi. Az erre vonatkozó tárgyalás már folyik.

* **Öröm a királyi családban.** Mária Valéria főhercegnő szept. 24-én este háromnegyed 6 órákor egy egészséges leánygyermeknek adott életet. Anya és újszülött jól érzik magukat.

* **Visszavonuló főherceg.** Gráczból érkezett hír szerint Károly István főherceg vissza akar vonulni a katonai pályától, mert maga kívánja kezelni nagybátyja, Albrecht főherceg galicziai birtokát. A fiatal főherceg eladja a polai palotáját is.

* **A vaskapui királynapok.** A külön vonatok egyre-másra dübörgenek az Alduna hullámtörő zuhatagai, a Vaskapu-szoros felé, hol ünnepi pompával várják királyunkat és királyi vendégeit, a hatalmak képviselőit, országnagyokat, főpapokat, hatóságok képviselőit. A király különben — mint már említettük, a Vaskapu megnyitása alkalmával Orsován kihallgatást ad, melynek sorrendjét már megállapították. Josipovich Imre horvát miniszter, Sterneck báró tengernagy már leutaztak Orsovára. Frigyes kir. herceg és Izabella kir. hercegnő tegnap utaztak el baranyi

birtokaikról s az ünnepély után az ünnepi vendégek egy részét magukkal viszik vadászatra. Károly román király pónteken este utazik el Ferdinánd trónörökösrel együtt Orsovára. A király kíséretében lesz Sturza miniszterelnök, Stoiceszku közmunka miniszter, Vladeszku és Kalindern tábornok, Manu ezredes és Georgeszku őrnagy. A király vasárnap este 8 óra 30 perczkor utazik el Mehádiából és éjjel 11 órákor érkezik Krajovába, a hol másnap reggel a pályaudvarban Ferencz József ő felségét üdvözlö.

* **Az anglikán papszentelésekről.** XIII. Leo pápa apostoli levelet adott ki, mely három részből áll: bevezetésből, bizonyításból és buzdításból. A bevezetésben elmondja a pápa hogy azoknak a kedvéért, kik Angolországban a kath. hittől elszakadva élnek, de a kik a hitet Krisztusban őszintén keresik, ő az Eduárd-féle angol-protestáns szertartás szerint felavatott lelkészek papi jellegének érvényességéről szóló kérdést új megvitatás tárgyává hogyan és miért tette. A bizonyításban azután először konstatálja, hogy a kérdés felmerülése óta mi volt a római egyház itélete, azután pedig ennek új megindoklásául az Eduárd-féle anglikán szertartás könyvét a papszentelésre vonatkozó részében új bírálat alá veszi s kimutatja, hogy az u. n. anglikán ordinációk a forma és intenció hiánya miatt kezdet óta okvetlenül semmiek, mihez mindjárt kezdetben a hierarchiának az anglikánok közt megszűnése következtében a defectus ministri járult. A buzdító részben újra a Krisztus hitet kereső anglikánokhoz fordul a pápa s kivált lelkészeiket oly hathatósan buzdítja az imádkozásra s a hitet útjának munkálására, hogy magyar protestáns atyánkfiaiainak lelkipásztori vétkes mulasztást követnek el a rájuk támaszkodó hűvek ellen, hogyha az angol protestantizmusnak erről a lelki érintkezéséről a pápával tudomást nem vesznek.

* **Ajándék a városi árvaháznak.** Zsuljaskusz Sztóján bolgár kertész, ki a Rhédey-kert mellett a várostól bérelt földön kertészkedik, szép jelét adta jótékony érzületének. A polgármesteri hivatalnál bejelentette, hogy a nagyvárad i. városi árvaháznak 300 fő káposztát, 1 métermázsza hagymát, 100 darab kalarábét, nagyobb mennyiségű burgonyát és 5 frt frt kézpénzt adományoz. A kövételre méltó szép tett önmagát dicséri.

* **Egyházi temetés megvonása.** Németországban most tartották Braunschweigben a német protestáns lelkészek második nagygyűlésüket s abban kimondták, hogy oly párbajozót, aki a párbaj helyszínén meghal, az egyházi temetés tisztességétől meg kell fosztani. Ime tehát a protestantizmus elvei is megkövetelik azt, hogy bizonyos bűnösök az egyházi temetés tisztességétől elessenek.

* **Ülés a városházán.** Nagyvárad város nyugdíjbizottsága szeptember hó 28-án délután 3 órákor ülést tart, a melyen a nyugdíj-alap 1897. évi költségelőirányzatát tárgyalják.

* **Nemesítés pártérdekből.** Nehány nap előtt mi is irtuk, hogy a kormány két befolyásos bácskai, eddig ellenzéki családnak nemesítést ígért arra az esetre, ha a kormánypárt-hoz szegődnek. A Magyarország ez ügyben a következő részleteket közli: Hirünket egész terjedelmében fentartjuk, sőt ki is egészítjük azzal, hogy megnevezzük a Fernbach és Dunygerszky családokat, melyek fejét sikerült a nemesítés ígéretével a kormánypárt támogatására bírni. Ennek következtében Fernbach József, a kernyájai kerület jelenlegi nemzetipárti képviselője, nem is lép fel többé, sőt a megállapodás az volt, hogy a kerületben egy másik Fernbach, a jelenlegi képviselő bátyja, fog keresztelni mandátumot kormánypárti programmal, ez a terv azonban az öcs érteles tiltakozása folytán meghiusult.

* **Az önkéntesek vizsgálója.** A nagyvárad i. aradi és debreczeni egyéves önkéntesek a napokban tették le Nagyváradon az önkéntesi vizsgálatot. A vizsgáló bizottság báró Canerclains de Grancy tábornok elnöklése mellett Csák 39. ezred őrnagy, Sándon 37. ezred őrnagy, Untermeier és Mengerle 37. századosokból állott. A vizsgálatra jelentkezett 30 egyéves

önkéntes közül a vizsgát 25 állotta ki sikerrel. Azonkívül 2 önkéntes szabadsággal lett, így csak hárman snylik a 25. §. szigorúságát. A nagyváradi 27 önkéntes közül 10, a debreczeni 19 közül 7 állotta ki sikerrel a vizsgálatot. A vizsgálatot letették: Altmann Ignác, Amberger Jenő, Angelina József, Braun Ferencz, Dede Károly, Fichler Imre, Fischer J., Gerő Armin, Husz Lipót, Kell Lajos, Ludeg István, Mestig Emil, Marosi Miklós, Náményi Miksa, Paviás Kálmán, Rauchbauer Ferdinánd, Spitzer Jenő, Skalák Kálmán, Szalay Kálmán, Szabó Sándor, Szántay Lajos, Szathmáry Béla, dr. Szöllőssy Jenő, Verzár Béla, Wally György.

* **A budapesti tud. egyetemen** dr. Kmetz Károly, pozsonyi jogakadémiai nyilvános rendes tanárt, a király a közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a köznevelési jog nyilvános rendkívüli tanárává nevezte ki.

* **A hol meztagsadták az anyakönyvi kiadások fizetését.** Sopronmegyében két magyar ajku községben: Német-Peresztegen és Széchenyben az előjáróság kerekben meztagsadta az anyakönyvi hivatal fenntartásával járó dologi kiadások fizetését s kijelentette mind a két község, hogy ahhoz hozzájárulni nem akar, sőt nem is fog. A megyei közigazgatási bizottság Német-Peresztegre 21 frt 37 kr. Szécheny községre pedig 6 frt 2 kr. hányadot vetett ki, de a közigazgatási bizottságnak eme határozata ellen a nevezett két község a belügyminiszterhez felebezett.

* **A néppártiak nem jár muzsika.** Révész István dunakeszi plébános a váci kerület néppárti képviselőjelöltje vasárnap, szept. 27-én fogja elmondani programbeszédét Vácson, a Konstantin-téren, mely iránt igen nagy az érdeklődés és előre láthatólag igen látogatott lesz, a miért most bizonyos körökben, hol Ós-Budavára iránt nagyobb a lelkesedés, mint egy templom iránt, nagy az elkeseredés. Ha már egyebet sem tehetnek ezek, legalább attól akarják a néppártiakat megfosztani, a mi hajdanán bibliai dicsőséget szerzett nekik Jerikó ostrománál melyet trombitaszóval vettek be. A néppártiaknak tilos Vác városába zenezővel bevonulni és a cigányok egyáltalában el vannak tiltva attól, hogy a néppártiak muzsikáljanak.

* **A zágrábi zászlósértés utójátéka.** Zágrábról távirják lapunknak: Papratovics jogászt, aki tartalékos tiszthelyettesi ranggal bír, a 7. gyalogsapat-hadosztály becsületbirósága rangvesztésre ítélte. Papratovics a zászlóügyben négy havi fogságra volt ítélve.

* **Antrax-eset Nagyváradon.** A nagyváradi Berger-féle szeszgyárban egy juhon az antrax betegséget konstataáltak. Lindtner Kálmán állatorvos felboncolta a beteg állat hulláját s mivel kétségtelenül megállapította az antrax betegséget, az állat maradványait megsemmisítették és megtették a szükséges óvintézkedéseket.

* **Katonai lóvásár.** Tegnap délelőtt nagy katonai lóvásár volt Nagyváradon, a lóvásártéren. Összesen 50 lovat hajtottak fel, különösen a vidékről. A vásár nem volt egészen eredménytelen, a tüzés részére 5 lovat, a huszárság részére pedig 6 lovat vásároltak meg a katonai kincstár megbízottjai. A tüzéshez 350 forintjával, a huszárokhoz vásárolt lovakat pedig 320 forintjával vették.

* **Erkölcsei falragaszok.** Különös módhoz folyamodott Paul Desjardins, a felebaráti szeretet e modern apostola, hogy a romlott párisiakat a tisztá erkölcs révén vezérelje. Miután az erkölcsi iratok a közönség nem olvassa, a szónoklatokkal nem törődik, a falragaszok útján akarja a morált terjeszteni. Páris falait néhány nap óta óriási falragaszok borítják, melyek szent Genováva életét ábrázolják. A képek nagyon szépek, néző is sok akad, talán a szent erényeinek követője is akad.

* **Az új gazdálkodás Rómában.** Róma legnagyobb kórháza a pápák által alapított di San Spiritoról nevezett kórház. Ennek jövedelme a pápák alatt 450,000 frank volt és 1600 beteget ápolat egyszerre. IX. Pius 500 ágyval katonakórházat csatolt hozzá. Az ugyanezen kórházzal kapcsolatos lelencházban a piemontiak betörése előtt 800 gyermek nyert

ápolást. Most, ez a nagyszabású jótékony intézet, annyira tönkre van téve, hogy csak 300 beteget képes eltartani. A vagyont pusztítani maga az állam is segít, az által hogy 20% adót szed el a betegek örökségéből. Lelenczket bent többé nem ápolnak, hanem a szegény teremteseket kiadják, kosztra éhen halni az angyalszínalóknak.

* **Czuczor emléktáblájának leleplezése.** Folyó évi szeptember 9-én volt tudvalevőleg 30 éve, hogy Czuczor Gergely, a jeles költő és nyelvtudós a jelenlegi Brázay-féle házban meghalt Budapesten. Récey Viktor dr. pannonthalmi levéltárnok kezdeményezésére a m. tud. akadémia felkérte Brázay Kálmánt, diszitse fel muzeum körüli házat Czuczor emléktáblájával. A lelkes nagykereskedő immár elkészítette a szoborral ékes emlékművet és ennek ünnepies leleplezése az ezredéves ünnepségek során, október 5-én fog megtartani a m. tud. akadémia képviselője által mondott emlékszó kíséretében.

* **Az átalakított Pokol.** Három hónapi nagy munka után a Pokol-körképén végzett nagy átalakítások, melyeket Federico Balester, a kiváló olasz művész végzett hat előkelő festő-társával, elkészültek. Csaknem egészen átdolgozták a körképet, mely most minden rémes szépségével, megdöbbentő igazságával teljes hatást tesz. Az egyes és most már számokkal ellátott óriási csoportok a plasztika minden csodáját demonstrálják. Az új háttérrel mértföldekre esik a szem tekintete, beláthatatlan víztömeget, tüzet, tovaszálló lelkeket és az alakok százait tüntetve fel. Teljességgel új berendezésű a Pokol hangulatszerű, néhol sötétebb, helyenként káprázatos fényű világítása, melyet Lejarte párisi elektrotechnikus rendezett be és szerelt fel ugyanolyan minőségű izzólámpákkal, a melynek a párisi nagy operában vannak használatban. Mindent egybevetve, az átalakított Pokol beláthatatlan távolságu háttérrel, a csoportok új kidolgozásával, elrendezésével és ujonnan installált világítással teljessé teszik most ennek a körképnek minden szenzációját.

* **Mit csinál Ozman pasa?** Feltűnő, hogy a legutóbbi mozgalmas időkben egyetlen egyszer sem került szóba a plewnai győző Ozman pasa neve. Ugyan hova lett? Meg nem halt, az bizonyos. Kegyeztetett se lett, nyugdíjba sem helyezték és mégse hallani róla semmit. Mit csinál hát? Nos hát lefelé léptették elő — a szultán konyhájába. Ott kapott tiszteletbeli hivatal, mely abból áll, hogy lepecsételi, mielőtt a szultán asztalára kerülnek, az egyes ételeket. A főszakács, mihelyest valamely étel elkészült, átadja Ozman pasának, ki lepecsételi, amely pecsétet csak az asztalnál, Abdul Hamid jelenlétében vesznek le az egyes fogásokról. Így óvják a padisáht attól, hogy hü udvaroncjai közül valamelyik meg ne mérgezze.

* **Meglőtt gazdatiszt.** Szokolján egy elbocsátott munkás bosszúból Vervart Ármint gazdatiszt ellen gyilkos merényletet követett el. Az ottani uradalomnál dolgozott egy Lázár György nevű összeférhetlen természetű, rovott multu ember, a ki tunya munkás volt s társait is gátolta munkájokban, lázított a munkaadó ellen. Többszöri eredménytelen figyelmeztetés után aztán Vervart Ármint kasznár elbocsátotta a munkából Lázár Györgyöt. Ettől a perctől kezdve boszut esküdött a gazdatiszt ellen. Szombat este aztán megleste Vervartot, mikor a pusztáról a falunak tartott. Egy terebélyes fa mellett húzódott meg, kezében fölfont ravasz revolverrel. Mikor közel ért hozzá a mit sem gyanúsító gazdatiszt, reákiáltott:

— Most meghalsz kutya!

És reá sütötte a fegyvert. A golyó mellbe találta Vervartot, a ki megtántorodott a lövéstől, de volt még annyi ereje, hogy hazavánszorogjon. Sebe életveszélyes, a merénylet elfogta a csendőrség.

* **A kisbíró büne.** Aradi levelezőnk írja, hogy Sitz Péter peregi (aradmegyei) lakos, római katolikus egyház pénztárosa az egyház tulajdonát képező nagyobb összeget a községhez tanácsstermben álló asztalfőjébe tette, azt bezárva, a kulcsot magához vette. Tegnap aztán ki akarta venni a pénzt, de a fiókot kifeszítve találta. A megindított nyomozás alatt alapos gyanu merült fel Vintláb

Auguszt kisbíró ellen, aki beismerte ugyan, hogy csak ő járt a községhez, a lopást azonban tagadja. A csendőrség mindazonáltal letartóztatta a kisbíró.

* **Furfangos cseléd.** A megélhetésnek könnyű és sokak által ismert módját találta ki Terkó Magdolna, roonai illetőségű, 26 éves hajadon cseléd. Nevezetesen különféle betegségek ürügye alatt az ország különböző kórházaiban ápolatja magát, s vagyontalan lévén, az illetékes községnek kellett a gyógydíjat megtéríteni. De a községnek feltűnt a folytonos betegeskedés és intézkedtek, hogy amidőn betegség ürügy alatt akarja magát ápoltatni, illetőségi helyére tolonczoltassék.

* **A pálinka ellen.** Az angol nők legközelebbi kérvényt nyújtanak be Viktória királynőnek ez opiummal és szesz italokkal való kereskedés megszüntetése iránt. A nők keresztény mértékletességi egylete hozta össze azt a kérvényt, melyen nem kevesebb mint hét millió nő aláírás van 44 nyelven, a világ minden részéből. Az aláírásokat, hogy ne foglaljanak el annyi helyet, kisebbített alakban lefényképezték és még így is három vaskos kötetet adtak.

* **Rendőri hírek. Lelkellen apa.** A rendőrség tegnap egy csapat csavargót fogott össze, akik közt volt egy 10 éves, Vékony István nevű gyermek. A kis fiu azt állítja, hogy Mező-Telegre való s jómódu édesatyja elkergette a háztól, hogy keressen magának kenyeret. A rendőrség átír a m.-telegdi előjárósághoz, hogy a szivtelen atyát tanítsák meg egy kis tisztességre. — **A kávéházak tolvajai.** Az őszi, hidegebb esős idő beálltával napirendem szokott lenni a vendéglők és kávéházakban a felső kabát és esernyő lopás. Most is több eset van bejelentve a rendőrségnél. Jó lesz egy kis elővigyázat. — **Megkerült állat.** — J. K. nagyváradi iparostól még a tavasszal elloptak egy lovat. A rendőrség most megtalálta az elveszett állatot a szőlőhegyen egy vinczellernél.

* **Irnoki állást,** ügyvédi irodában elfogad egy az ügyvéd-irodai teendőkhöz és fogalmazásban teljesen jártas, magyarul, németül és szerbül tudó fiatal ember. Ajánlatokat elfogad e lap kiadóhivatala.

x **Női divat.** Hölgyeink figyelmét felhívjuk Nemes Mihály mai számunkban megjelent hirdetésére és ajánljuk vásárlás előtt divat-termét meglátogatni.

Nagyvárad város közügyei.

— A főmérnök észrevételei. —

A városi pénzügyi szakbizottság a napokban tárgyalta a város 1897. évre összeállított költségvetését s a főszámvevő előterjesztését minden változás nélkül elfogadásra ajánlta.

Busch Dávid v. főmérnök a költségvetés 2. főrovatára: a közevetvám-alap költségvetésére nézve tegnap véleményes jelentést terjesztett be a tanácshoz illetve a közgyűléshez s ebben kéri az egyik-másik tétel megváltoztatását. A jelentés érdemesebb részei a következők:

A vámházak fenntartására felvett 250 koronát keveseli a főmérnök, mert ez összegből nem lehet kellőleg gondozni az 5 vámházat. Kéri a tételt 800 koronára felemelni.

A burkolatlan utcák kavicsolására 3000 korona van beállítva a költségvetésbe, de ez szintén kevés, mert az utóbbi években ennél jóval nagyobb összeget adott ki a város. Legalább 4000 koronát kér e célra a főmérnök, mert utcáink jó része nagyon kapacseli állapotban van. A főmérnök még a más rovatoknál elért megtakarításokat is e célra kéri átengedni, továbbá, hogy mondja ki a közgyűlés, miszerint a közevetvám-alapnál csak a végösszeg betartására köteles a város, az egyes tételeknél az összegeket a szükséghez képest más tételnél is igénybe vehetők legyenek.

A napszamosokra 1500 korona van felvéve, de az utóbbi 3 évi átlag szerint évenként 4008 korona lett kiadva. A főmérnök legalább 2000 koronát kér előirányozni.

A 8. arovat alatt csatornákra 21,000 korona van felvéve; ez összeget a főmérnök feleslegesnek tartja, mert az általános

csatornázás előtt állunk s így csak a jelenlegi csatornák fenntartására kell 3000 koronát felvenni.

Uj burkolatokra kevésnek tartja a főmérnök a felvett 6000 koronát és 8000 koronát kér megállapítani. Azzal indokolja ezt, hogy a csatornázás csak 1898-ban lesz meg, s addig nem lehet az utcákat a mai állapotban hagyni.

A közgyűlés által a múlt évben megszávozott utcák rendezése, burkolása elmaradt, a folyó évben; de ezt évekre elhuzni nem lehet. Ezen munkák kifizetésére 18,000 korona vendő fel. József-utcán 1897-ben csupán a légszusz-vezeték lefektetni s 1400 korona összegben fedezetet talál a 18,000 koronából.

A közterek és utcák locsolására külön költségvetésben legalább 3200 koronát kell felvenni s gondoskodni kell a locsoló-csapokról. Ha azon 19 kilométerre, a hol a gázvezeték van, 50—50 méter távolban állítanak fel tüzcsapokat, ez 5 év alatt évi 5—6000 frt kiadással keresztülvihető.

Ezután a főmérnök összegezi javaslatát, a melynek elfogadása esetén a közevetvám 1897. évi költségvetésének főösszege, — a locsolást kivéve, — 143,542 korona volna, a főszámvevő által felvett 158,833 koronával szemben s így a főszámvevő tervezete 15,291 koronával magasabb összegre rug.

Végül azt kéri kimondani a főmérnök, hogy jövőre a költségvetés összeállításánál hívják fel az ügyosztályok vezetőit, hogy az előirányzat-hoz záros határidő alatt szolgáltatassák be az adatokat s a költségvetés összeállítására nézve tárgyalásokat folytassanak, hogy a kívánt tételeket megokolhassák.

A helybeli posta- s távirat-hivatal és a „Tiszántul.”

A következő átiratot vettük:

Kereskedelemügyi m. k. minister.

61147 szám.
1896.

T. Csippék Ferencz urnak, a »Tiszántul«
hirlap szerkesztőjének

Nagyváradon.

Foly hó 12-én kelt levelére értesitem Uraságot, hogy táviratainak szabálytalan kézbesítése miatt, a nagyváradai posta- és távirat-hivatal ellen, folyó évi július 16-án hozzám intézett beadványában emelt panaszát megvizsgáltattam. f. évi szeptember 12-én 53918. sz. a. kelt rendelettemmel, a váradi posta- és táviratigazgatóságot utasítom, hogy Uraságot táviratai szabálytalan kézbesítését szüntesse meg és Uraságot a feljelentéséhez csatolt mellékletek visszaadása mellett értesitse.

Budapest, 1896. szeptember 22.

A miniszter helyett:

Vöröss,
államtitkár.

TANÜGY.

A zeneiskolából. Fontos értekezletet tartott f. hó 24-én a nagyváradai zenekedvelők igazgató választmánya. Ezen az értekezleten fogadták el, beható tárgyalás után a nyilvános zeneiskola szervezeti szabályzatát, a zenetanárok által benyújtott tantervjavaslatokat és Réz Mihály igazgató által beterjesztett 1896—97. évi költségvetési irányzatot. Az elfogadott szervezeti szabályzat a miniszterhez lesz fölterjesztendő. Mezey Mihály elnök új tag beléptét jelentette be az egyesületbe V a d a y József személyében, a kit azonnal titkárrá választottak. — Megalakították továbbá a zeneiskola igazgatóságát, melynek tagjai lettek hivatalból M e z e y Mihály elnök, R é z Mihály egyesületi igazgató, V a d a y József zenedei titkár, továbbá választott tagok: C s á k Máté, G é c z y Lajos, H r a n y i c z k y Károly és M a r ó c z y János. A zenedei igazgatói állás egyelőre nem lesz betöltve; annak ellátására R é z Mihályt kérték fel ideiglenesen. Örömmel vette a vá-

lasztmány tudomásul, hogy eddigelé 40 fizető növendék iratkozott be. Olyan szám ez, aminővel a fővárost kivéve egyetlen zeneiskola sem dicsekedhetik.

SZINHÁZ.

A m a s z l a g.

Megyeri Dezső ur a kolozsvári nemzeti színház tradicionális hivatásának ajtaját tegnap este becsukta maga mögött, s levétvén az álarcot, megdöbbenő nyíltsággal adta magát egy dicstelen, léha irány szolgálatába. Ez megdöbbenő. Megmutatta igazi arcát s terveit felfedte, legalább szemébe nézhetünk a fenyegető veszedelemnek s megszűnt a bujósdi, az alakoskodás.

Tehát a jó közönséget fejős tehénnek tekintik s mert az még nincs eléggé az ő céljaira kikészítve, maszlagot hint el, hogy fejébe szálljon s elveszítse józan ítélőképességét. Irányt nem tudott adni a gondolkodásnak, tehát beáll a fajtalan szolgálatába. Nem rendelkezvén a dramaturgiához szükséges beható kritikával, széles látókörrrel s fejlett izléssel, a mammon, a divat s a sablonos hanyagság izléstelen, igazságtalan s tapintatlan háromságát tartja műbirálókul. A pénzkérdés lett nála döntő tényező, az erkölcs rovására bár s képes egy esztetikai fogyatkozásban szenvedő beltartalom nélküli, könnyűvérű s léha darabot előadatni a haszon kedvéért.

Számításában, vajha, nem csalódott. A közönség megtöltötte a »Századvégi leányok« tegnap előadásán a szinkört s a felszabadult ösztönök tomboltak a darab arczpirító jelenetei alatt. Bravó Megyeri, kiáltjuk mi is, ezt jól csináltad! Még egy ily előadást és el vagy veszve.

Mert szomorú volt látni a jóízűs megrontásának dicstelen munkáját. Az illetlenséget, melyről a darabban beszélnek s mely előállt akkor, midőn a kiélezett mondások sértő módon elhangzottak. De sirni szerettünk volna, midőn láttuk, hogy a színpad a »titkos gyönyörök« kerítőjévé szegődött alattomosan.

Nem az apróbb kitérései az enervált szellemnek ijesztenek meg bennünket, hanem a darabban nyilvánuló szellem, mely az erkölcsi-lenség apotheozisa s glorifikálása. Mit akartok még tisztos leányok és asszonyok ezután, midőn a színpadon pelengére állítanak titeket, kik jók vagytok, becsületesek, bár otthon nevelkedtetek. Oh édes szépséges leányok és asszonyok, hát már becsületesnek lenni szégyen és gyalázat? Nem indultok a darab irányja után, mely tetszetős alakban hálóz körül titeket, mint a kerítő mézes-mázos szavai az ártatlanságot? Nem, ti csak maradjatok ezután is, mint eddig voltatok, mert ez a szellem, mit a darab képvisel, az erkölcsi rothadás utolsó stádiuma.

Bevétel volt elég tegnap. De *méltan-kodó* püsszegés is bőven. Erkölcsi kár pedig annyi, hogy ezért nem érdemes szintársulatot tartani. S csak annak örvendünk, hogy lapunk olvasó közönsége távortartotta magát az előadástól. Vigasz ez nekünk s ebből látjuk, hogy akciónk nemcsak nem volt felesleges, de kötelességszerű, becsületes dolog. S ime, az Erdélyi Híradó e derék kolozsvári lap, a művelt közönség tolmácsa mai számában visszhang gyanánt írja elégtételül s bátorításul a következőket, mely minket továbbra is a jó ügy érdekében hasonló cselekedetre készítet:

»A nemzeti színház igazgatója egyelőre közrebocsátotta a jövő szezonban előadandó ujdonságok listáját.

Kifejeztük már és most ismétljük, hogy ez a lista — egy-két jobb darab vagy legalább biztatóbb kiállításal kecsegtető műki-vételével — a *legsejtesebb holmik ritka gond-dal össze válogatott gyűjteménye*. Béni bácsi, Holtomiglan, Garasos alispán, Durand és Durand, Államtitkár ur. *Századvégi leányok*. ... kell-e több a *szégyenletes silányságokból*?

— Bocsánatot kérek, — mondja erre Megyeri, — de én nem tehetek róla, ha a modern irodalom ilyen gyarló műveket termel (ha ugyan méltók erre az elnevezésre). De hát a publikum kíváncsi az ujdonságokra.

De hiszen épen ez a piramidális tévedés! *Tiltakozunk* kell a kolozsvári közönség és a magunk nevében is azon inszINUACIÓ ellen, mintha bárki is közülünk az elősorolt *sejtes-ségek után vágyakoznék*. (Igaz.) Ugyan ki volna nálunk kíváncsi a Béni bácsira, Holtomiglan-ra, meg a Garasos alispánra, melyek még a saját hazájukban, a hol pedig féltő szeretettel meleg-ágyban ápolgatják őket, sem bírták csenevész életképtelenségüket kiheverni és virágzáshoz jutni?!

A mi pedig a Vigszínház trágárságait, meg a *Századvégi leányokat* illeti, hát elismerjük, hogy — mint minden községben, úgy nálunk is — vannak, a kiket az ilyesmi érdek. Csak hogy ezt a publikum-töredéket küldjük az olyan fináncz-vállalathoz, a minő a Vigszínház, a hol azokat jobb előadásban fogja láthatni, mint nálunk, — *de ne próbáljuk ennek a kisebbség-nek a perverz gusztyusát az állami szubven-czió istápolása mellett kielégíteni*.

Nos, mi kijelentjük, hogy Béni bácsi-féle gyámoltalan fércművek importálása ellen, melyek a mi nemzeti színházunk nivóját távolról sem értik el s csak pénzügyi szempontokból számíthattak elfogadásra, a *legerélyesebben tiltakozunk* és mindent elfogunk követni, hogy azok a színház repertoárját ne rontsák.

De már a »Századvégi leányok« előad-*sát egyszerűen abszurdumnak tartjuk*. Pré-vost regényének alapja lehet immorális, tendenciája azonban morális és tartalma igaz — Párisban. Am ezen regény dramatizálása egyszerűen *hülyeség*, melynek *alapja immorális*, — *tendenciája, tartalma, cselekménye pedig egyáltalán nincs*, szóval az elképzelhető *leggyatrább ponyvatermék*.

Ha már a budapesti nemzeti színház el-követte *azt a ballépést*, — mely *örökre szé-gyenfolt* maradt a reputációján, — hogy e darabot előadatta, a kolozsvári nemzeti színház-nak nem szabad utána bolondulnia.

Mi *legalább morális és hazafias köteles-ségünknek ismerjük teljes erőnkől odahatni, hogy ennek a reklamdarabnak az előadásá-val nemzeti színházunk ne kompromittál-tassék*. Nem fogunk semmi fáradságot kimélni, hogy ezen kötelességünknek megfeleljünk. ...

Mi ezt Nagyváradon tehetségünkhöz képest megeselekedtük s ez nekünk nagyobb elégtétel, mint Megyeri urnak az a pár forint, amit kapuzáraskor reklámok útján s mindennemű rá-liczitálás verésével városunknak pikáns iránt sóvárgó közönségétől kizsebelnie sikerült.

REGÉNY-CSARNOK.

A forgácskisasszony.

— Elbeszélés. —

16

Írta: VALNICSEK BÉLA.

Hatodik fejezet.

A kik megértik egymást.

A választás napjaiban egész Zebegény lázas állapotban volt. Mindegyik párt toborzott magának embereket, csak hogy a néppártnak alig került fáradságába, Zatočil hívei ellenben kötelekkel fogdoszták az embereket.

A szentgyörgyiek persze egyhangúan Bol-gárra szavaztak s egész napon egyebet sem lehetett hallani, mint »Eljen Bolgár Gyula!« ab-czug Zatočil!

A kastélyban mindenkit örömmel töltött el a jó hír, csupán Ida volt egykedvű. Folyton füleibe csengtek a szavak: milyen szép pár volna belőlük és sehogysem tudott tőlük szabadulni. Az utóbbi napokban sokszor foglalko-zott olyan gondolattal, hogy milyen érdekes

volna, ha képviselővé lenne; igazi nagyságos asszony. Valóságos regény volna az élete az ideköltözésük, a képviselő választásokra való előkészületek, aztán a váratlan fordulat, hogy a gazdatisztjuk fia, az időközben képviselővé lett Bolgár Gyula elvonná a kastély tulajdonosnőjét, Idát...

Ezek után nagyon szeretett volna találkozni Gyulával, hogy kitudja érzelmeit és sokszor órahosszat elsétált az erdőben, hogy találkozhassék vele. Hanem Bolgár Gyula most ritkábban járt az erdőre, mert a választási mozgalmak nagyon elfoglalták; nagyjából Zebegegyben volt.

Egy alkalommal teljesült Bérczy Ida óhaja. Amint az erdőben sétált, a távolban Gyulát pillantotta meg.

A fiatal ember nem vehette észre; nagyon elgondolkozott. Ida szándékosan meglépett s úgy tett, mintha nem is vette volna észre Gyulát. Kezeiben regényt tartott s olvasásába látszott merülni.

Gyulát a ruha suhogása tette figyelmesé, felpillantott s tekintete az Idával találkozott.

— Nagyságod itt egyedül? kérde Gyula.

— Fáj a fejem, ide jöttem enyhülést szerezni.

— Bocsánat, akkor nem zavarom.

— Csak maradjon, legalább nem olvasok; az olvasás ugyanis árt nekem.

Néhány percig haladtak egymás mellett; Ida nem tudta, hogyan térjen a tárgyra. Majd így szólt.

— Önnek most sok dolga van.

— Most valóban sok. A jelöltségem sok fáradsággal jár, többször kell Zebegegyben lennem. Utóbb is elbukom.

— Az lehetetlenség. Hiszen mily lelkesedéssel halgatták beszédét, aztán Zebegegynek különben sem volt még kormányparti képviselője. És képzelje el, mennyien voltak bankettjein; azok mindaz ön pártjára vannak. Még az asszonyok is ön mellett kardoskodnak. — Kit itt vezetett ön akkor karján?

— Etelka kisasszonyt.

— Igaz! Hiszen hallottam is megjegyzést magukra; azt mondták: milyen szép pár volna belőlük.

— Én is hallottam.

— S mit szól hozzá?

A vadember habozott. Nem tudta mit feleljen Idának; az igazat nem akarta megmondani s kitérően felelt:

— Kérdés, Etelka tudná-e szivlelni a vadembert.

— De én azt kérdezem, ön tudná-e szivlelni Etelkát?

— Ugy gondolom, hogy igen. Bolgár Gyulának kellemetlen volt a helyzete s nem tudott egyebet mondani.

— S feltéve, hogy igazán megszeretné Etelkát, elvonná?

— Bizonyára.

— Elvonná? Ön a képviselő, az egyszerű erdősz-kisasszonyt?

— Nálam, nagyság, a szeretet s az illető hölgy nemeslelke az irányadó.

Hogy aztán erdősz-e vagy favágó az atyja mellékes.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Interparlamentáris konferencia.

Budapest, szept. 25. (Saját tudósít. távir.) Az interparlamentáris konferencia ma befejezte tanácskozásait. Pandolfi visszavonta javaslatát, a Berzeviczyét elfogadták. Azután élénk vita indult meg a jövő évi konferencia helyére nézve. Végül azt határozták, hogy felhívják az irodát, hogy tegyen előterjesztést a jövő évi konferencia helyére nézve. Ekkor Bernaert melegen megköszönte a magyarok vendégszeretétét. Széll Kálmán a magyar csoport nevében felelt nagy tetszés mellett. Rahdaren hollandi kiküldött felszólalása után Szilágyi Dezső néhány szóval berekesztette a konferenciát. Délután 2 órakor bankett volt a kiállítási ünnepségek csarnokában. Délután 4 órakor elutaztak a Vaskapuhoz.

Országos gazdakongresszus.

Budapest, szeptember 25. (Saját tud. táv.) Az országos gazdakongresszus ma délelőtt folytatta tanácskozásait: a szakosztályokban a gazdaszövetség ellenei nagyon kinyújtották a tanácskozásokat, de a többség végre mindezen akadályokon győzedelmeskedett és a gazdakongresszus mégis teljes sikerrel ért véget.

Vaskapu megnyitása.

Budapest, szept. 25. (Saját tud. táv.) Ma délután 3 külön vonat ment Orsovára; elsőben b. Bánffy kormányelnök a miniszterekkel, a többi vonaton képviselők, főrendek, az interparlamentáris konferencia tagjai és más meghívottak.

Páris Budapestnek.

Budapest, szeptember 25. (Saját tudósítónk távirata.) Páris városa a következő levelet intézte Gerlóczy polgármesterhez:

Páris városa községtanács elnöki osztály.

Páris, 1896. szeptember 15.

Polgármester Ur!

A párisi községtanács küldöttsége, mely legutóbb meglátogatta az Önök fővárosát, a legszívélyesebb fogadtatásban részesült Önöknél.

Ezen küldöttség tagjaiban Budapesten való időzésükről változhatatlan emlék fog megmaradni.

Van szerencsém Polgármester ur önnek a párisi községtanács nevében legmelegebb köszönetemet nyilvánítani, kérve önt, sziveskedjék azt személyzetével is közölni, mely küldötteinkkel szemben mindig a legszeretettelőbb szívélyességet gyakorolta.

Fogadja Polgármester ur legkiválóbb tiszteletem kifejezését.

A párisi községtanács elnöke:

Pierre Baudes s. k.

Oszták konzervatívok diadala.

Bécs, szeptember 25. (Saját tud. távirata.) Az Alsó- s Felső-Ausztriában megejtett tartománygyűlési választásoknál valamennyi keresztény-konzervatív jelölt megválasztatott; a liberálisok egyetlen egy jelöltjüket sem tudták diadalra segíteni.

Ábrányi megy.

Budapest, szept. 25. (Saj. tud. táv.) Ábrányi Kornél, aki oly kinos föltűnést kellett, dédesi beszámolójával, nem találta többé helyét a nemzeti pártban, melyet kompromittálni akart. Ugy hírlik, hogy Szentkirályival és gr. Gyürkyvel ő a harmadik, ki a »disztelen menet« a kormánypart táborába megcsinálja.

Törökország fölösztatása.

London, szept. 25. (Saj. tud. táv.) Gladstone javaslatát, hogy a mohamedánokat ki kell űzni Európából, a kormány lapjai tulzottnak mondják. De a közvélemény Gladstone tervét pártolja mint olyat, mely egyedül képes véget vetni a keleti forrongásoknak.

Összeütközés Macedoniában.

Athén, szept. 25. (Saját tud. távirata.) A felkelők Balzaroiás vezetése alatt összeütköztek a török katonákkal; az utóbbiak közül huszan fogságba estek.

Oszták választási reform.

Bécs, szept. 25. (Saj. tud. távirata.) A hivatalos »Wiener Zeitung« közlése az új választási reformról szóló törvényt és az erre vonatkozó miniszteri rendeleteket.

Montenegro és a porta.

Csetinje, szept. 25. (Saj. tud. táv.) Miklós fejedelem sajátkezű levelet intézett a szultánhoz, melyben tudatja, hogy váratlanul közbe-

jött családi események miatt nem tehet látogatást Konstantinápolyban; de egy szóval sem említi, hogy ezt később pótolni szándékoznak.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlő és gyümölcskiállítás. Az országos kiállítás időleges csarnokában okt. 1—8-ig szőlő és gyümölcskiállítás lesz. E kiállítás tárgyai: Mindenféle levágott szőlőfürt üde állapotban. Cserépben vagy edényben növelt szőlőtő gyümölcsével együtt. Cserepekben tenyészített gyümölcsfák gyümölcsével. Különböző gyümölcs. Zöldség és főzelékfélék. A kiállítás tárgyai 3 nappal, a kényesebb természetű tárgyak pedig egy nappal a kiállítás megnyitása előtt küldendők be. A szőlő kiállítása kosárkákban, tálcákon vagy tányérokra történik. Ilyen kiállítási edényekről, ha a kiállító kívánja, a kiállítási iroda fog gondoskodni. A minden egyes nagyobb gyümölcsből legalább 5, dinnyéből legalább 2 darab, szőlőből minden fajból legalább három fürt, zöldségféléből a piacdon elarusítani szokott legalább 2 köteg küldendő be.

A magyar pénzügyi életre nézve határozottan kedvezőtlen viszonyok közt eltelt tavalyi esztendőben a hazai pénzügyi élet mégis szaporodott. A most elkészült országos statisztika szerint ugyanis — mint értesítünk — 1895-ben Magyarországon 64 új pénzügyi létesült, még pedig kétharmadrészben az év első hat hónapjában. Az év második felének pénzügyi bonyodalmai már sokkal kevesebbé kevesebbé kedveztek az alapításoknak. Az új pénzügyi létesülések közül 6 Budapesten, 58 pedig a vidéken létesült, még pedig olyképpen, hogy 50 intézetet egészen újonnan alapítottak, míg 8 intézet szövetkezetből fejlődött részvényvállalattá. Felszámolásba jutott viszont 5 pénzügyi intézet s ezek közül 1 a fővárosban. Jelenleg Magyarországon több mint 900 takarékpénztár és bank működik összesen 193 millió forint alaptőkével, 100 millió forint tartalékkal s 33 millió frt évi nyereséggel.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. szept. 25.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — — —	122.—
Magyar koronajáradék	— — — — —	99.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	123.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	101.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — — — —	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.20
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — — —	97.50
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	— — — — —	155.25
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — — —	139.—
Oszták járadék papírban	— — — — —	101.25
Oszták járadék ezüstben	— — — — —	101.25
Oszták járadék aranyban	— — — — —	123.25
Oszták korona járadék	— — — — —	101.—
1860. oszták államsorsjegyek	— — — — —	144.75
Oszták magyar bankrészvény	— — — — —	950.—
Magyar hitelbank részvény	— — — — —	401.50
Oszták hitelintézeti részvény	— — — — —	368.30
Oszták-magyar államvasúti részvény	— — — — —	367.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	— — — — —	9.53
Német birodalmi márka	— — — — —	58.80
London vista	— — — — —	119.85
Páris vista	— — — — —	47.55
20 márkás arany	— — — — —	11.75

NAGYVARADI SZINKÖR.

Szombaton, 1896. szeptember 26-án

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Este 7 órakor rendes helyárrakkal:

utolsó előtti előadásul:

A KOLDUS-DIÁK.

Operette 3 felvonásban.

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, vasárnap 1896. szeptember hó 27-én,

Este 7 órakor rendes helyárrakkal:

utolsó előadás!

A CZIGÁNY.

Népszimű dalokkal 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

 HÖLGYEKNEK
ritka alkalom

LEGUJABB
szörme gallérok
valódi és utánzottak feltűnő olesó árban
szerezhetők be

NEMES MIHÁLY-nál

194 4-0

kizárólag

kész női felöltők divat termében

 Nagyvárad, Lévy-ház, Körös-part.

Lapunk számára hirdetések felvételnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
VONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
RÁLI MEGHÍVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGO
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktara. * * * * *

Kitűnő minőségű, cégünkkel ellátott aczéltollak.